

Het boek bevat nog, behalve een niet al te uitvoerig register, een zorgvuldig opgebouwde bibliografie, die naar eigen waarneming van de ondergetekende, tot omstreeks 1978-79 het voornaamste werk op het gebied van de linguïstische neerlandistiek (en uiteraard ook wel een selectie van minder belangrijke bijdragen op dat gebied) bevat. Uit de laatste jaren voor het afsluiten van de kopij zijn de geciteerde werken vrij sporadisch, maar dat hangt natuurlijk wel met de datum van afsluiting van het manuscript samen. Of zo'n alfabetische lijst van titels nou wel zin heeft in een werk als dit, daarover kan men van mening verschillen : het onderwerp van het boek is zo ruim dat verwacht mag worden dat de hele produktie op het gebied van syntaxis en morfologie overzien en verwerkt zal worden ; en bovendien in het boek zelf zijn er geen verwijzingen naar welke bron ook. Het voornaamste argument tégen zo'n plaats- en dus bomenverslindende lijst is wel dat de Nederlandse linguïstische literatuur veel beter (want : naar onderwerp geklasseerd, en via uitstekende registers toegankelijk gemaakt) verwerkt is in een onderneming die elke lezer met linguïstische belangstelling bekend is : de BNTL ; wie iets i.v.m. een in de ANS behandeld onderwerp na wil trekken, vindt in de BNTL de relevante literatuur in een fractie van de tijd die hij nodig heeft om de hele 23 bladzijden lange lijst van titels door te ploegen, waarbij uitsluitend de soms enigmatische titel uitsluitsel zou moeten geven aangaande de inhoud en de relevantie van de bedoelde tekst.

G. De Schutter, UIA

Jeugdboeken in de klas

Christelijke organisatie voor begeleiding van de bibliotheekgebruiker : Ontmoeting met andere culturen ; drie werkschema's voor het werken met jeugdboeken in de klas.
Antwerpen, Katholiek Centrum voor Lectuurinformatie en Bibliotheekvoorziening, 1985, 43 p.

Het KCLB is de laatste tijd erg actief. De werkgroep die dit bundeltje samenstelde, stelt het opzet ten dienste van een bredere confrontatie met boek en bibliotheek. Hij somt bovendien onder "Algemene doelstellingen" (blz. 5) een aantal doelen op die de leerkracht zou bereiken met efficiënt literatuuronderwijs, verwijzingen naar het V.S.O.-leerplan Nederlands inclusief. Deze lijst lijkt indrukwekkend, maar is lichtzinnig omdat de correlatie tussen een en ander onbewezen is. Zo zou o.m. door het lezen van goede boeken de schrijfvaardigheid gestimuleerd worden. Leerlingen zouden zelfs bekeerd worden op het vlak van "spelling, zinsconstructie en logische opbouw". Inderdaad, alles zal wel nuttig zijn voor alles, maar waardeoverschatting dient vermeden te worden.

In het kader van het thema, werd voor telkens een andere leeftijds-klasse een boek gekozen :

- Papatya Nalbantoglu : Murat, de zoon van een gastarbeider.
(voor 12-, 13-jarigen)
- Jean Craighead George : Miyax, de wolven en de jager.
(voor 14-, 15-jarigen)
- Cor Ria Leeman : Shabonee. (voor 15-, 16-jarigen)

Deze optie houdt in dat een leraar in een concrete klas, slechts 1 van de 3 "werkschema's" kan gebruiken, omwille van de ongeschiktheid van de andere twee. In dat opzicht wordt het dus een ontmoeting met één andere cultuur, hetzij die van de Turken, hetzij die van de eskimo's, hetzij die van de Indianen.

Engagement wordt niet geweerd, noch in de keuze, noch in het doorprikken van vooroordelen en het accentueren van de verdrukking. Is de relatie met de Turkse gemeenschap in Nederland en Vlaanderen voor de hand liggend - Murat is de zoon van een gastarbeider ! -, dan veronderstellen we toch dat het raakpunt met eskimo- of Indianenculturen minder duidelijk is voor de jeugd.

Elk boek wordt geplaatst in een maatschappelijke context. De korte inhoud wordt beschreven en in het verwerkingsmodel vinden we een pleiade terug van gevarieerde vragen, opdrachten, ja zelfs "sfeermomenten", alhoewel de auteurs hier nauwelijks meer dan een klassegesprek mee bedoelen. Alles wordt keurig geordend, getimed en voorzien van doelstellingen en bordschema's. Kortom : voorgekauwde koek voor de leraar. Enkel de evaluatie werd op jammerlijke wijze vergeten. Hebben de leerlingen het hele boek niet gelezen, dan wordt in een aparte lessenreeks een specifieke behandeling voorzien, o.m. gebaseerd op fragmenten uit het boek en/of een interview met de auteur. Bij het einde van elke serie opdrachten wordt telkens een aanvullende thematische keuzelijst gevoegd, voor leerlingen die willen "verder lezen rond hetzelfde thema". Wat een luxe voor de gebruiker !

Is het toevallig dat de doelstellingenrij systematisch het centrale leerplanbegrip "leesplezier" ontbreekt ? We werpen deze vraag op, omdat we de indruk hebben dat de verwervings- en verwerkingsopdrachten bij de aangeboden boeken en boekfragmenten vrij schools, traditioneel en vooral weinig creatief aandoen.

Het mag daarentegen wel een lovenswaardig initiatief genoemd worden dat er ook gemikt wordt op de medewerking van andere vakleerkrachten, die in hun lessen godsdienst, geschiedenis, esthetica... wat kunnen aanbieden rond het thema. Een initiatief in de richting van projectmatig werken. We verzetten ons echter tegen het afvoeren van alle creatieve, dramatische en speelse werkvormen naar de leerkracht Nederlands Expressie. Binnen de concrete structuren is dit zowat een utopie en waarom in hemelsnaam dergelijke animerende activiteiten niet meteen integreren in de basisopdrachten, onder eigen verantwoordelijkheid ?

Een interessante brochure die het werken met een boek alleszins grondig wil aanpakken, rijk in keuze en aanbod maar wat cerebraal en saai in de uitwerking. De activering en het identificatieproces van de jonge lezer kon zeker meer centraal staan.

Marc van Riel